

УДК 373.2
Т32

Рецензент:

В. Б. Руденко, завідувач методичного кабінету відділу освіти управління освіти, молоді та спорту Смілянської міської ради Черкаської обл.

Т32 Тематичні дні у 2-му класі. II семестр. / авт.-упоряд. Н. А. Жиганюк, О. В. Бурська, І. В. Кодола, О. В. Стеценко, О. П. Чорнобай, А. С. Яковенко, — Х. : Вид. група «Основа», 2019.— 174, [2] с.

ISBN 978-617-00-3691-9.

Посібник містить докладні розробки тематичних днів до інтегрованих тем місяців у 2-му класі Нової української школи (II семестр), складені відповідно до вимог нового Державного стандарту початкової загальної освіти, на засадах компетентнісного, діяльнісного підходу.

Тематичні дні об'єднують блоки знань із різних навчальних предметів, тем навколо однієї проблеми з метою інформаційного та емоційного збагачення сприймання, мислення, почуттів учнів.

Уміщені у посібнику матеріали, дібрані за принципом тематичної інтеграції, сприятимуть формуванню у молодших школярів цілісної картини світу, здатності сприймати предмети та явища різнобічно, системно, емоційно, поглибленню та розширенню знань учнів та діапазону їхнього практичного застосування у реальному житті.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних вишів, вихователів ГПД.

УДК 373.2

ISBN 978-617-00-3691-9

© Жиганюк Н. А., Бурська О. В., Кодола І. В., Стеценко О. В., Чорнобай О. П., Яковенко А. С., упорядкування, 2019
© ТОВ «Видавнична група «Основа», 2019

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ТЕМАТИЧНІ ДНІ	6
Тематичний день «Чому одна Батьківщина, і двох не буває?» (до інтегрованої теми місяця «Вартість і цінність»)	6
Тематичний день «Чому здоров'я — найбільше багатство?» (до інтегрованої теми місяця «Вартість і цінність»)	15
Тематичний день «Як українці використовують природні багатства? (до інтегрованої теми місяця «Вартість і цінність»)	23
Тематичний день «Які цінності притаманні українцям?» (до інтегрованої теми місяця «Вартість і цінність»)	30
Тематичний день «Про що я мрію?» (до інтегрованої теми місяця «Хочу — можу — потрібно»)	39
Тематичний день «Чи знаємо ми, як поводитися в громадських місцях?» (до інтегрованої теми місяця «Хочу — можу — потрібно»)	48
Тематичний день «Чи потрібно дітям ходити до школи?» (до інтегрованої теми місяця «Хочу — можу — потрібно»)	59
Тематичний день «Чому не можна жити без правил?» (до інтегрованої теми місяця «Хочу — можу — потрібно»)	70
Тематичний день «Як з'являються винаходи?» (до інтегрованої теми місяця «Ідеї — винаходи — відкриття»)	84
Тематичний день «Навіщо створюється реклама?» (до інтегрованої теми місяця «Ідеї — винаходи — відкриття»)	94
Тематичний день «Як можна передати інформацію?» (до інтегрованої теми місяця «Ідеї — винаходи — відкриття»)	99

Тематичний день «Який найсмачніший винахід людства?» (до інтегрованої теми місяця «Ідеї – винаходи – відкриття»)	104
Тематичний день «Що змінюється з рухом Землі?» (до інтегрованої теми місяця «Рух і час»)	110
Тематичний день «Вчимося товаришувати з годинником» (до інтегрованої теми місяця «Рух і час»)	119
Тематичний день «Чи можна віртуально подорожувати країнами Європи?» (до інтегрованої теми місяця «Рух і час»)	126
Тематичний день «Як організувати активний відпочинок?» (до інтегрованої теми місяця «Рух і час»)	134
Тематичний день «Чи впливає розпорядок дня на навчання та відпочинок?» (до інтегрованої теми місяця «Все пов'язано з усім»)	143
Тематичний день «Чи можливе на Землі життя без Сонця?» (до інтегрованої теми місяця «Все пов'язано з усім»)	152
Тематичний день «Чому господарювати в природі людина має відповідально?» (до інтегрованої теми місяця «Все пов'язано з усім»)	162
Література та Інтернет-ресурси	173

ПЕРЕДМОВА

Державним стандартом початкової загальної освіти передбачено одне з найголовніших завдань школи — всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості. Завданням надзвичайної значущості є утримання у дитини позитивного ставлення й інтересу до навчання. Ці завдання реалізуються сукупністю навчальних предметів, кожен з яких — важлива складова змісту початкової освіти.

Нова українська школа — це школа компетентностей XXI століття, школа для життя, тобто вона має давати не лише знання, але й знання з умінням їх застосовувати, що вимагає нового змісту освіти, нових методик викладання вчителів і нового освітнього середовища.

Практичний досвід переконує у недостатній ефективності традиційного уроку. Тому науковці та педагоги-практики беруть за мету створення та впровадження нових форм і методів навчання. Очевидно, одним із можливих варіантів розв'язання проблеми може стати проведення *інтегрованих уроків*, бо саме інтеграція навчання відрізняється різноманітними, чисельними асоціаціями, емоціями, дає можливість підводити учнів до потреби міркувати, висловлювати свої думки, застосовувати власний досвід, готувати дітей до подальшого вдалого пристосування до потреб сьогодення.

Тематична інтеграція посилює пізнавальні інтереси учнів, здійснює всебічний розвиток особистості, яка прагне нетрадиційно розв'язувати сучасні проблеми, виконує людинознавчу, екологічну, комунікативну функції.

ТЕМАТИЧНІ ДНІ

ТЕМАТИЧНИЙ ДЕНЬ

«ЧОМУ ОДНА БАТЬКІВЩИНА, І ДВОХ НЕ БУВАЄ?» (ДО ІНТЕГРОВАНОЇ ТЕМИ МІСЯЦЯ «ВАРТІСТЬ І ЦІННІСТЬ»)

Мета: продовжувати формувати поняття «Батьківщина»; розширити знання учнів про рідний край — Черкащину, її духовні скарби; розвивати пізнавальний інтерес, монологічне мовлення, самостійну активність, спостережливість, творчість; виховувати любов до рідного краю; формувати патріотичні почуття.

Освітні галузі: мовно-літературна; математична; громадянська та історична; мистецька.

І. РАНКОВА ЗУСТРІЧ (20 хв)

1. Вітання

Треба разом привітатись:
Добрий день! Добрий день!
Дружно й весело сказати:
Добрий день! Добрий день!
Вправо, вліво повернутись.
Добрий день! Добрий день!
Одне одному всміхнутись.
Добрий день! Добрий день!

Як вас, друзі, всіх багато
Синьооких і чорнявих,
Карооких і білявих,
І високих, і низеньких,
І товстеньких, і худеньких...
Всіх вас рада привітати
І найкраще побажати.
Добрий день!

2. Групове заняття

1) Гра «Радіо».

Гравці сідають, утворюючи коло. Учитель, сидючи до них спиною, повідомляє, що загубилась дівчинка. *(Докладно описує чийсь портрет: колір волосся, очей, зріст, характерні деталі одягу.)* Її просять підійти до диктора. *Завдання гравців:* визначити, про кого йдеться, і назвати ім'я розшукуваного. Роль диктора потім може виконати кожен охочий.

2) Методика «Шість цеглинок».

На кожній парті — шість цеглинок LEGO. Кожній призначено свою букву, написану фломастером: *а б и к с р*.

Завдання: скласти якомога більше слів з поданих букв і записати в зошит.

— Скільки у кого слів утворилося? Прочитайте. (*Бик, раб, бар, сир, рис, бак, риба, краб, скарби...*)

— У кого є інші слова?

— Яке слово найкоротше?

— Скільки букв у вашому найдовшому слові? Яке це слово? (*Скарби.*)

— Які близькі за значенням слова можна дібрати до слова *скарби*?

3. Обмін інформацією

► *Робота зі словником синонімів*

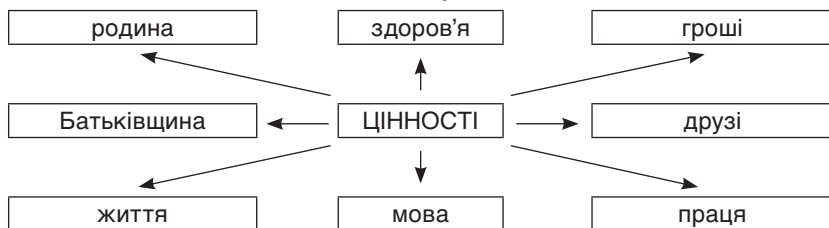
СКАРБ — кошовності, гроші, цінні речі.

СКАРБИ — (*землі*) багатства (*надр*), копалини; (*культури*) цінності, цінності.

ЦІННОСТІ — це те, що особливо важливо для людини.

4. Щоденні новини

► *Складання «Асоціативного куща»*

— Яка з цінностей є найбільш значущою для кожної людини? (*Батьківщина.*)

— Як називається наша Батьківщина? (*Україна.*)

II. ОЗНАЙОМЛЕННЯ УЧНІВ З ТЕМОЮ ТА МЕТОЮ ДНЯ (2 хв)

— Сьогодні ми здійснимо цікаву мандрівку Україною і краще пізнаємо нашу Черкащину, ознайомимося з її скарбами.

III. РОБОТА НАД ТЕМОЮ ДНЯ (158 хв)

1. Конкурс читців віршів про Україну (10 хв)

РІДНА ХАТА

Різні в світі є країни,
Різні люди є у світі,
Різні гори, полонини,
Різні трави, різні квіти.

Є з усіх одна країна,
Найрідніша нам усім,
То — прекрасна Україна,
Нашого народу дім.

Там шумлять степи безкраї,
Наче вміють говорити,
Там ясніше сонце сяє,
Там солодше пахнуть квіти.

Різні в світі є країни,
Гарні є і є багаті,
Та найкраще в Україні,
Бо найкраще в рідній хаті.
Г. Черінь

РІДНИЙ КРАЙ

Водограй,
Полів розмай,
Зелен гай,
Ліщина...
Все це рідний,
Любий край —
Наша Батьківщина.

Пам'ятай,
Не забувай
Батьківську
Стежину.
Прикрашай,
Шануй свій край,
Дім свій —
Батьківщину.
В. Гринько

УКРАЇНА

Є у кожної стеблинки,
І в пташинки, і в дитинки
На весь світ одна-єдина,
Як матуся,— Батьківщина.

Пісня, мова солов'їна —
Все це наша Україна.

Є у нас своя родина,
Є верба і є калина,

Ти люби її, дитино,
І вишневу, й тополину.
А без нені, без Вкраїни
Будеш в світі сиротина.
Н. Гуменюк

2. Інсценізація (3 хв)

Автор. Засперечались одного разу діти: яка стежка найкраща?

Діти:

— До магазину.

— Ні, до школи,— там є діти.

— Ні, до річки,— там можна купатись.

— Ні, в садок,— там повно яблук та груш.

— Ні, у поле,— там простір широкий.

Але тут увійшла мама. Діти запитують її (*хором*).

— Яка стежка найкраща?

Автор. Мама подивилась на дітей, лагідно посміхнулась і відповіла...

М а т и. Додому, діти! До рідного дому!

3. Методика «Шість цеглинок». Гра «Виростимо речення» (10 хв)

Починають гру з одного слова «УКРАЇНА» і ставлять одну цеглинку. Поступово додають по одній цеглинці та по слову. Зрештою утворюється поширене речення, що записують у зошит.

Україна

Україна — держава.

Україна — велика держава.

Україна — велика держава Європи.

— Запишіть утворене речення.

4. Групова робота з картами України та Черкащини (15 хв)

Карту України поділено на 6 пазлів, що потрібно правильно скласти.

— З якими країнами межує наша держава?

— Прочитайте назви найбільших міст України.

— Запишіть назви будь-яких семи міст України за абеткою.

— Яке місцезоположення Черкас? (*Центр України.*)

5. Групова робота з картою Черкащини. Складання і розв'язування задач (20 хв)

— Назвіть міста, найближчі до Черкас. (*Золотоноша, Сміла, Городище, Корсунь-Шевченківський...*)

— Між якими містами відстань, на вашу думку, найкоротша? найдовша?

— Користуючись картою Черкащини та покажчиком відстаней між містами, складіть і розв'яжіть задачі.

Черкаси — Сміла	30 км
Черкаси — Корсунь-Шевченківський (<i>через Смілу</i>)	88 км
Черкаси — Корсунь (<i>навпростець</i>)	71 км
Черкаси — Городище (<i>через Смілу</i>)	64 км
Черкаси — Городище (<i>через Корсунь</i>)	82 км

Приклади задач

Задача 1. Яка відстань від Сміли до Городища?

Задача 2. На скільки км коротший шлях від Черкас до Городища, якщо їхати через Смілу, а не через Корсунь?

Задача 3. Яка відстань від Сміли до Кам'янки?

6. Гра «Скарби Черкащини» (2 хв)

Завдання. Відновити затерті написи на старовинних скринях.

1. Вид..т..і л..ди

2. Іст..ри..ні па..ят..и

3. Ле..енд.. Че..ка..ини

4. Су..асн..сть

► *Звіт 1-ї групи «Видатні люди»*

1) Тарас Шевченко (8 хв).

Народився майбутній поет 9 березня 1814 року в селі Моринці Звенигородського повіту (*нині Черкаська область*)

у сім'ї селянина-кріпака. Через два роки родина переїхала до села Кирилівка (тепер Шевченкове).

Ріс Тарас розумною, допитливою дитиною, хотів усе знати. На-слухавшись розповідей про залізні стовпи, які нібито підпирають небо, він хотів подивитися на них, тому пішов їх шукати.

У дев'ять років малий Тарас залишився без матері. Життя в сім'ї стало нестерпним, коли батько одружився з вдовою, яка мала трьох своїх дітей. Хлопчина змушений був терпіти знущання лихої мачухи. В одинадцять років став Тарас круглим сиротою. Після батькової смерті почалося поневіряння хлопця чужими людьми.

Змалку в Тараса прокинувся талант художника. Це було не звичайне дитяче захоплення. Вугіллям, крейдою чи олівцем він малював скрізь, де міг: на стінах, на дверях, на папері. Прагнення навчитися малювати водило хлопчика від села до села у пошуках учителя. Був він за наймита, в обов'язки якого входило рубати дрова, носити школярам воду; терпів знущання вічно п'яного дяка. Після декількох років поневірян він стає слугою пана Енгельгардта. Однак любов до малювання не полишає Тараса.

Одного разу пан з панею поїхали на бал. Скориставшись їхньою відсутністю, хлопець засвітив свічку і почав перемальовувати портрет козака Платона, на чому був спійманий і жорстоко побитий. Але ця подія не минула безслідно: пан захотів мати власного художника і віддав «козачка» на чотири роки до живописця В. Ширяєва. Стверджують, що саме тоді Тарас почав складати і свої перші поезії.

Рано залишившись сиротою, Тарас Григорович на все життя зберіг любов до дітей. Своє сердечне ставлення до дітей висловив у багатьох поетичних творах. Поезії «Зацвіла в долині червона калина», «Тече вода з-під явора», «Мені тринадцятий минало», «Садок вишневий коло хати» та інші входять у дитячі душі змалку. А одним з найкращих дарунків для дітей серед небагатьох прижиттєвих видань Т. Шевченка була остання його книжка — «Букварь южно-русский» (1861) — посібник для початкового навчання. Це перший підручник для навчання грамоти в школах України, написаний літературною мовою.

Ми знаємо Шевченка як поета, але він був і талановитим художником.

2) Перегляд мультфільму «Тарас Шевченко. Казки картинної галереї» (11 хв).

△ Режим доступу: <https://youtu.be/m0BbjM2iR2w>

3) Іван Піддубний (6 хв).

Іван Піддубний народився 26 вересня 1871 року в селі Богодухівка Золотоніського повіту. Професійний борець, атлет і артист цирку, який походить з роду запорізьких козаків, справжній українець.

Батько Івана спокійно кидав на віз п'ятипудові мішки і легко гнув підкови, але Іван був ще сильніший за нього. У 17 років Піддубний з легкістю пригинав до землі бика за роги.

На початку минулого століття Іван Піддубний зажив світової слави. Європейська преса нагородила його почесним званням «чемпіон чемпіонів» і «король чемпіонів». Він клав на лопатки трьох чемпіонів світу, декількох чемпіонів Європи і десятки чемпіонів окремих країн світу. Піддубний — шестиразовий чемпіон світу.

1927 року Іван Піддубний отримав титул найкрасивішої людини у США. За це йому мав належати приз у розмірі 500 000 доларів США. Однак отримати його він міг лише за однієї умови — йому слід було прийняти американське громадянство. Проте Іван не погодився і з порожніми кишенями повернувся на батьківщину.

Одним з найвідоміших поєдинків Піддубного був бій з французьким борцем Раулем де Буше. Їхня перша боротьба закінчилася перемогою француза, оскільки той використовував нечесний прийом, обмастившись олією. Судді віддали йому першість. Рішення суддів обурило публіку, а Піддубний був настільки сильно вражений нечесним суддівством, що думав залишити професійну боротьбу. Однак на турнірі в Петербурзі він узяв реванш у де Буше, змусивши француза захватом протягом 20 хвилин перебувати в колінно-ліктьовий позі, під свист і улюлюкання публіки, поки судді не зглянулися над французьким борцем і не віддали перемогу Піддубному.

За свою кар'єру Іван Піддубний відвідав 50 міст у 14 країнах на 4 континентах.

Є історія про те, що коли Піддубному дали паспорт, у ньому прізвище було записане через «о» — на російський лад, а не через «і», а національність була зазначена «русский». Він, недовго думаючи, власноруч написав «і» замість «о» та замість «русский» вписав «українець».

4) Математичні обчислення (7 хв).

- Обчислити, який вантаж кидав на віз батько Піддубного.

1 пуд = 16 кг

5 пудів = $16 + 16 + 16 + 16 + 16 = 80$ (кг).

- Хто старший і на скільки років: Шевченко чи Піддубний? (14-й рік XIX століття і 71-й рік XIX століття.)

5) Інші повідомлення (10 хв).

Богдан Хмельницький — одна з яскравих постатей української історії; гетьман України. Народився 1595 року в селі Суботові поблизу Чигирин в козацькій родині. Учився в Київській братській школі, потім у Львівському колегіумі. Вільно розмовляв російською, польською, французькою мовами. Пізніше вивчив і турецьку мову.

Богдан Хмельницький побудував українську козацьку державу, яка зуміла втриматися на карті Європи понад 150 років.

Михайло Старицький — народився 14 грудня 1840 року в селі Кліщинці Золотоніського повіту. Походив зі шляхетського роду. Залишившись сиротою, Михайло виховувався у родині свого дядька — Віталія Романовича Лисенка, батька композитора Миколи Лисенка.

Старицький записував народні пісні, які потім видавав в обробці Миколи Лисенка, писав лібрето до його опер («Гаркуша», «Чорноморці», «Різдвяна ніч», «Тарас Бульба», «Утоплена»).

Михайло Старицький був керівником і режисером першої об'єднаної української професійної трупи.

Лев Симиренко — народився 1855 року в с. Мліїв Городищенського району на Черкащині. Видатний учений-плодівник, засновник найбільшої в Європі колекції плодівих, ягідних та декоративних рослин. У створеному вченим саду нараховувалося 900 сортів яблунь, 889 — груш, 350 — черешень та вишень, 115 — персика, 56 — абрикоса, 165 — кущів агрусу, 45 — горіха. Крім того, ним було зібрано 925 сортів троянд, бузку і 305 різновидів хвойних дерев.

Але передусім цей учений найбільш відомий завдяки зимовому сорту яблук Ренет Симиренка.

► Звіт 2-ї групи «Культурно-історичні пам'ятки» (12 хв)

1) Повідомлення про окремі культурно-історичні об'єкти.

а) На Черкащині, зокрема в Шполянському районі, розташований *географічний центр України*. Місцеві жителі так пишаються цим фактом, що встановили аж два пам'ятні знаки на честь своєї першості.

Чигиринський Національний історико-культурний заповідник — єдине місце в країні, що об'єднує пам'ятники культури, археології, історії, ботаніки, а також нараховує близько сотні різних об'єктів, вік яких сягає кількох тисячоліть.

б) Заповідник «Трипільська культура», Легедзине.

2) Перегляд мультфільму «Моя країна — Україна» (5 хв).

△ Режим доступу: <https://youtu.be/ifNcGGPm-IM>

» Звіт 3-ї групи «Легенди рідного краю» (7 хв)

1) Переказ легенди, демонстрування кадрів мультфільму, створеного за її змістом.

СМІЛА

Чорною хмарою посунули татари на землі придніпровські. Зібрав тоді хоробрий князь військо своє і вирушив у похід.

Отаборився у густому лісі над Тясмином. Почав думати-гадати, як би зайти до татарина з тилу, вдарити зненацька. Але ж довкола — ліси дрімучі, болота непрохідні.

Раптом перед князем дівчина з'явилася.

— Знаю,— каже,— я стежину потайну. Можу нею провести твою дружину хоробру.

І пішли за дівчиною русичі. Здолали тьму-тьмущу татарви у січі кривавій, тільки дівчини не вберегли, вп'ялася стріла ворожа їй у груди. Поховали вони незнайомку в лісі над Тясмином. Навіть ім'я її не знали, та за сміливість прозвали Смілою.

А коли пізніше на цьому місці виросло місто, то й воно почало Смілою називатися — в пам'ять про дівчину хоробру...

2) Самостійне опрацювання легенди «Чигирин» у групах, створення 6 кадрів мультфільму за змістом (20 хв).

ЧИГИРИН

Було це за часів татарської навали на наші землі. Лежав тяжко поранений козак серед степу широкого, під горою кам'яною. Лежав, помирав. Матір-неньку пригадував. А ворон кряче, кряче...

Аж раптом помираючий побачив жінку, думав примарилося. Але то не диво, то старенька козачка схилилась. Дала напитися відвару із трав степових. Випив козак — і зникли рани глибокі. Випив ще кухоль — і плечі розправив.

— Сідай, козаче, на коня і поспішай невільників виручати,— наказала. А перед тим, як напасти на ворога, посій чигир-траву... в степу. Пастимуться на ній коні ворожі — і будуть падати разом з вершниками.

Подякував козак і поскакав у степ. Випередив він військо татарське, посіяв у нього на шляху чигир-траву. Почали коні падати з вершниками. Козак визволив з неволі своїх побратимів. Відтоді проростає в степу під Кам'яною горою чигир-трава. І має вона дивні властивості: військо вороже втрачає силу. А якщо з того зілля-трави готувати напій козакам, то вип'є козак його — і ран як не було. Стає він знову сильним і б'є ворогів.

Ось від тієї чудодійної чигир-трави і козацьку столицю почали називати Чигирином.

► *Звіт 4-ї групи «Сучасність» (10 хв)*

— «Земля Богдана і Тараса» дала Україні багато талановитих і публічних сучасників, які досягають успіху в своїх сферах діяльності.

Андрій Хлівнюк — лідер гурту «Бумбокс», який став відомим в Україні та за кордоном завдяки його чудовим текстам і вокалу. Народився і навчався у Черкасах.

Айна Гассе — відома українська дизайнерка одягу родом із Черкас. Незвичне ім'я Айна дизайнерці дала мама, в перекладі з арабської воно означає «погляд».

Олег Винник — український співак, автор пісень та композитор, народився у селі Вербівка Черкаської області. Виконує пісні у жанрі поп, сам є автором усіх пісень, випустив уже 3 альбоми.

Тарас Шпіра — шоумен і конференсьє родом з Черкас, працює ведучим у проекті «Все буде добре» на телеканалі СТБ.

Сашко Лірник — відомий український казкар-лірник та заслужений діяч культури, народився в Умані. Став відомим завдяки своїм програмам для дітей на телеканалі ICTV. Нещодавно випустив книжку «Казки Сашка Лірника», яку визнали однією з найпопулярніших українських книжок.

IV. ПІДСУМОК ДНЯ (5 хв)

► *Робота в Щоденнику вражень*

✓ Рекомендовані теми

1. Батьківщина — земля моїх предків.
2. Я зрозумів(ла), що...
3. Мене зацікавило...